

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ СТРАХОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

для здобувачів вищої освіти 3 курсу денної форми здобуття освіти (2023-2024 р.н.)

освітньої програми «Менеджмент»

(назва освітньої програми)

спеціальності «073 Менеджмент»

(шифр, назва спеціальності)

галузі знань «07 Управління та адміністрування»

(шифр, назва галузі знань)

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

ВИКЛАДАЧ

ГЛЕБОВА

Наталія

Володимирівна

vezjf@nuph.edu.ua

1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу: Національний фармацевтичний університет, кафедра управління та забезпечення якості у фармації.

2. Адреса кафедри: Україна, м. Харків, 61140, вул. О. Невського, 18, Тел.: (+38057) 771-81-47.

3. Веб-сайт кафедри: <http://quality.nuph.edu.ua>

4. Інформація про викладача:

Глебова Наталія Володимирівна

Кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 21 років, досвід науково-педагогічної діяльності – 19 років. Читає курси: «Офісний менеджмент», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства», «Основи теорії організації», «Самоменеджмент», «Страховий менеджмент», «Управлінська інформація і комунікації». Наукові інтереси: Менеджмент організацій, управління комунікаційними процесами на підприємстві, управління банківськими та фінансово-кредитними установами (обліково-аналітичний аспект).

5. Консультації: відбуваються згідно з розкладом онлайн.

6. Анотація освітньої компоненти: Страховий менеджмент є проміжною ланкою в структурі освітніх компонент управління циклу. Вивчення страхового менеджменту допомагає з'ясуванню питань страхової діяльності, необхідних майбутнім фахівцям для здійснення управління в сфері страхування.

7. Мета викладання освітньої компоненти: Метою викладання є формування у здобувачів вищої освіти знань і умінь з питань страхової діяльності, необхідних для здійснення управління в сфері страхування, формування практичних навичок щодо прийняття і реалізації управлінських рішень, які забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страховиків при гармонізації фінансових інтересів споживачів страхових послуг, страхових компаній і держави.

8. Компетентності відповідно до освітньої програми:

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

9. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

10. Статус освітньої компоненти: Вибіркова.

11. Пререквізити освітньої компоненти: «Менеджмент», «Економіка і фінанси підприємства», «Статистика та економічне моделювання», «Вища та прикладна математика», «Економічна інформатика».

12. Обсяг освітньої компоненти: 4 кредити ЄКТС 120 годин: 52 години аудиторних занять, з них – 32 години лекцій, 20 годин – практичних занять, 68 годин самостійної роботи.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти: онлайн-формат.

Зміст освітньої компоненти:

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади страхового менеджменту

Тема 1. Сутність і характерні риси страхового менеджменту

Страховий менеджмент. Цілі страхового менеджменту, завдання страхового менеджменту. Принципи страхового менеджменту. Функції страхового менеджменту (планування, організації, мотивації, контролю, специфічні функції: ринкова, створення страхових резервів та їх використання, заощадження коштів, інвестиційна функція, превентивна). Система правового регулювання страхової діяльності. Етапи правового розвитку страхування.

Тема 2. Страхування: сутність, принципи та класифікація

Страхування. Строковий захист. Страховий фонд, централізований страховий фонд, фонд самострахування. Замкнута розкладка збитку. Зворотність страхових платежів. Страховик, страхувальник. Договір страхування, застрахований, отримувач страхової суми. Матовий інтерес, страхова сума, страхове відшкодування. Суброгація. Франшиза. Страхове поле. Страховий поліс. Системи страхового забезпечення. Ліміт страхування. Превентивні заходи. Класифікація страхування. Об'єкт страхування. Галузь страхування. Вид страхування. Форми страхування. Добровільне страхування, обов'язкове страхування. Обсяг відповідальності страховика. Страхові операції.

Тема 3. Страховий ринок України

Види страхового ринку. Підходи до визначення страхового ринку. Обов'язкові умови функціонування страхового ринку. Класифікація страхового ринку. Структурна будова. Посередники, об'єднання страховиків, професійні оцінювачі ризиків та збитків. Страхові агенти. Брокери. Андеррайтер. Сюрвеєр. Аварійний комісар. Аджастер. Диспашер. Підсистеми структури страхового ринку. Ознаки страхових організацій. Страховики-резиденти України. Зони здійснення діяльності компанії. Поділ страхових компаній за характером виконуваних операцій. Географічна ознака класифікації страхових компаній. Показники рейтингів вітчизняних страховиків. Організаційні основи діяльності страховиків. Форми акціонерних страхових компаній. Рада директорів та правління страхової компанії. Страхові компанії з додатковою відповідальністю. Товариства з повною відповідальністю та командитні товариства. Кептивні страхові компанії. Товариства взаємного страхування. Вимоги до створення страхових організацій. Порядок реєстрації страхових компаній. Процес ліцензування діяльності страховиків. Контроль за діяльністю страховиків. Примусова санація, реорганізація. Структура страхових компаній. Регулятори та інструменти на страховому ринку.

Тема 4. Організація, планування й контроль страхової діяльності

Стратегічний менеджмент страховика. модель управління діяльністю страхової компанії. Лінійно-штабні організаційні структури. Функціональна ОСУ. Дивізіонні ОСУ. Дивізіонно-продуктова організаційна структура СК. Дивізіонно-регіональна організаційна структура СК. Адаптивні організаційні структури страхової компанії. Проектні та матричні ОСУ. Типи організаційної структури управління (метод аналогій, експертно-аналітичний метод, метод структуризації цілей, метод організаційного моделювання). Моделі оптимізації організаційної структури (структурна, функціональна та процесна модель). Зміст, складові та система стратегічного управління страховою компанією. Процес стратегічного планування в страховій компанії. Місія компанії, планування. Key Performance Indicator (KPI) (показники, за якими кількісно можна виміряти досягнення компанією

стратегічних цілей). Фінансова стратегія. Страховий портфель. Рівень охоплення страхового поля. Формування асортименту страхових продуктів. Класифікація страхових продуктів. Тарифна політика страховика. Впровадження в діяльність страхових компаній управління на основі збалансованої системи показників. Контроль страхової діяльності. Елементи, принципи, системність, адаптивність, оптимальність, економічність контролю. Основи бізнес-планування страхової діяльності. Структура бізнес-плану страховика. Етапи урегулювання претензій. Етапи відшкодування збитків за правом регресу. Перестраховання. Розробка та впровадження нових страхових продуктів

Змістовий модуль 2. Менеджмент різних видів діяльності страхової компанії

Тема 5. Управління персоналом страхової компанії

Традиційний поділ персоналу страхової компанії (менеджмент (топ-менеджмент), керівники середньої ланки, керівники нижньої ланки, старші спеціалісти, молодші спеціалісти та обслуговуючий персонал). Функції діяльності страхової компанії. Керівництво страхової компанії. Основні завдання головного менеджера. Права та обов'язки керівників структурних підрозділів. Андерайтер, актуарій, менеджер із продажів, Відмінність функціональних обов'язків старших спеціалістів та спеціалістів. Класифікації методів управління страховою компанією. Практична робота з персоналом страхової компанії. Кадрова політика страховика. Колективний договір. Посадова інструкція. Корпоративний кодекс. Система оплати праці. Форми оплати праці. Преміювання страхових працівників. Основи мотивації персоналу (нормативна і примусова мотивація, стимулювання). Управління конфліктами. Попередження конфліктів.

Тема 6. Управління маркетинговою діяльністю

Сутність та складові страхового маркетингу. Предмет та завдання страхового маркетингу. Мета маркетингу страхування як споживчої/фінансової послуги. Стратегія і тактика маркетингу. Маркетинговий комплекс. Маркетингове середовище. Стратегічний, оперативний та організаційний маркетинг страхової компанії. Функції страхового маркетингу. Формування попиту на страхові послуги і здійснення їх реалізації. Забезпечення страхових інтересів. Способи дослідження пропозиції на страховому ринку. Страховий продукт як основний елемент маркетингового комплексу. Споживча вартість. Мінова вартість. Страховий продукт. Рівні страхового продукту. Додаткові послуги страхових компаній. Основні чинники, що впливають на формування та поширення страхового продукту. Класифікація страхових продуктів. Маркетингові дослідження та маркетингова політика страховика. Маркетингова стратегія страховика. Формування стратегічного маркетингового планування. Розробка та просування нових видів страхових послуг. Система продажу страхових послуг. Сучасні інформаційні технології для реклами, інформування клієнтів і продажу страхових послуг. Завдання та функції служби маркетингу страхової компанії. Макрооточення. Безпосереднє оточення. Мікрооточення. Планування маркетингових заходів

Тема 7. Управління ризиками страхової діяльності

Управління ризиком (менеджмент ризику). Стратегія управління ризиком. Правило максимуму виграшу. Правило оптимальної імовірності результату. Правило оптимального коливання результату. Правило оптимального поєднання виграшу та величини ризику. Тактика управління ризиком. Функції фінансового менеджера. Етапи процесу менеджменту ризиків. Тарифікація. Ідентифікація схильності до ризику. Оцінка ризику. Вибір методу управління ризиком (тактики) та його застосування. Особливості ідентифікації й оцінювання ризиків страхової діяльності. Метод індивідуальних оцінок. Метод середніх величин. Метод процентів. Класифікація ризиків за критерієм можливих наслідків. Методи управління ризиками. Запобігання ризику. Скорочення ризиків. Поділ ризиків (сегрегація). Об'єднання ризику (комбінація). Диверсифікація. Страхування ризику. Повний цикл управління ризиками і особливості основних етапів його застосування.

Тема 8. Врегулювання страхових претензій

Договір страхування. Обов'язки страховика та страхувальника. Правила страхування. Процедура підготовки та укладання договору страхування. Страховий поліс. Схема взаємодії сторін договору страхування. Механізм руху договору страхування. Заходи регулярного контролю за об'єктом страхування. Припинення дії договору страхування за згодою страхувальника та страховика. Служба врегулювання претензій, її завдання та місце в страховій компанії. Виникнення страхової претензії. Висновок про доцільність (недоцільність) проведення страхової виплати страховиком. Склад основних документів з розслідування страхових претензій. Встановлення лімітів на суми виплат. Врегулювання страхових претензій з перестраховиками. Етапи і основні дії перестраховальника та перестраховика при

врегулюванні страхової претензії. Врегулювання страхових претензій за договорами, які передбачають асистанс-допомогу.

Тема 9. Управління фінансовими результатами страхової компанії

Склад доходів і витрат страхової компанії. Джерела доходів страховика від операційної, інвестиційної, фінансової діяльності. Витрати страхової компанії (активізаційні, інкасаційні, ліквідаційні). Нормативи на ведення страхової справи. Управління формуванням прибутку страхової компанії. Фінансовий результат. Прибуток від страхової діяльності. Зароблена страхова премія. Інвестиційний прибуток. Прибуток від інших операцій. Рентабельність страхових операцій. Податковий менеджмент страхової діяльності. Система оподаткування страхової організації. Ризикові види страхування.

Тема 10. Управління платоспроможністю страхової компанії

Платоспроможність страхової компанії та вимоги до її забезпечення. Ліквідність. Платоспроможність страхової компанії. Мінімальний розмір статутного фонду страховика. Фактичний запас платоспроможності (нетто-активи) страховика. Нормативний запас платоспроможності страховика. Управління активами як засіб підтримки платоспроможності страхової компанії. Реальна вартість активів компанії. Схема дії принципу "відповідності" в активах і пасивах страхової компанії під час визначення фактичного запасу платоспроможності. Знижки та вилучення з активів страхових компаній під час розрахунку їх реальної вартості. Система показників оцінки страхової діяльності. Абсолютні, відносні показники. Коефіцієнт фінансової стабільності. Рентабельність страхових платежів.

Тема 11. Управління фінансовою надійністю страхової компанії

Фінансова надійність страхової компанії та фактори, що її забезпечують (Розмір власних коштів, Збалансований страховий портфель, Правильно розраховані тарифні ставки, Достатність страхових резервів, Розміщення страхових резервів, перестраховання). Управління страховим портфелем страхової компанії. Страховий портфель. Оптимальне співвідношення між видами страхування як елемент збалансованого страхового портфелю. Прогнозний страховий портфель. Стратегічні і тактичні задачі управління страховим портфелем. Економічна сутність страхових резервів. Управління формуванням обов'язкових резервів з ризикових видів страхування. Технічні резерви. Резерв незароблених премій. Резерв збитків. Система технічних резервів, згідно з директивами ЄС. Резерв катастроф. Резерв коливань збитковості. Управління формуванням додаткових резервів з ризикових видів страхування. Формування резервів зі страхування життя. Управління інвестиційною діяльністю (розміщенням страхових резервів) страховика.

Семестровий залік

14. Види та форми контролю:

Види та форми контролю:

Контроль знань на кожному занятті: усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач тощо.

Контроль змістового модулю: складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач тощо.

Форма семестрового контролю: семестровий залік.

Умови допуску до контролю змістового модулю: для допуску до контролю змістового модулю 1 необхідна наявність мінімальної кількості балів за темами 1-11.

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних занять, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти:

оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: поточний контроль – 3,5-5 балів за практичними заняттями (за тему), самостійна робота – 1,5-5 балів, змістовий модуль 1,2 – 10-20 бали.

Результати семестрового контролю у формі семестрової оцінки оцінюються за шкалою ECTS, 100-бальною та недиференційованою шкалою («зараховано», «не зараховано»).

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів
-----------------	-----------------------------

Змістовий модуль 1. Концептуальні засади страхового менеджменту оцінювання тем (1-4): робота на заняттях (усне опитування, виступи (наукові доповіді, презентації), активна участь у дискусіях, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач, вирішення кейсів); - контроль змістового модуля 1 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач)	40 (40%)
Змістовий модуль 2. Менеджмент різних видів діяльності страхової компанії оцінювання тем (5-11): робота на заняттях (усне опитування, виступи (наукові доповіді, презентації), активна участь у дискусіях, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач, вирішення кейсів); - контроль змістового модуля 2 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач)	60 (60%)

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля.

16. Політики освітньої компоненти:

Політика освітньої компоненти («правила гри») визначається вимогами кафедри до здобувача вищої освіти при вивченні освітньої компоненти щодо академічної доброчесності, щодо відвідування занять, щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості, щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій) тощо. Так, політика щодо академічної доброчесності ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ» (<https://nuph.edu.ua/akademichna-dobrochesnist/>). Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ» (<https://nuph.edu.ua/polozhennya-shhodo-organizacii-osvitnogo-procesu-u-nfau/>)) згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/pola2.2-10-182_polozhennja-pro-vidpracjuvannja-propushhenih-zanjat-ta-porjadok-likvidacii-akademichnoiriznici-1.pdf) згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.2.-32-031_polozhennja-pro-porjadok-ocinjuvannja-rezultativ-navchannja-zvo-u-nfau-red.05-2022.pdf). Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2016/12/pola2.2-38-050_polozhennja-pro-oskarzhennja-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolju-znan-zdobuvachami-vishhoiosviti-u-nfau-red.01-2021.pdf).

Політика щодо визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Про порядок

визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.3-32-208_polozhennja-proporjadok-viznannja-rezultativ-navchannja-otrimanih-shljahom-neformalnoi-ta-informalnoi-osviti-red.02-2022.pdf). Для оцінювання результатів неформального та/або інформального навчання здобувача вищої освіти атестаційна комісія визначає обсяг і методи демонстрації та вимірювання цих результатів навчання з урахуванням їх змісту та можливої специфіки. Методи демонстрації та вимірювання результатів неформального та/або інформального навчання заявника можуть відрізнятися від методів, які застосовуються для здобувачів освіти в рамках відповідної освітньої програми, водночас вони повинні забезпечувати змістову валідність оцінювання. Атестаційна комісія приймає рішення про визнання результатів неформального та/або інформального навчання здобувача, якщо за підсумками оцінювання підтверджено відповідність цих результатів результатам навчання, передбаченим відповідною освітньою програмою.

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення освітньої компоненти:

Обов'язкова література	Страховий менеджмент: навч. посіб. / А. А. Супрун, Н. В. Супрун ; ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана", Криворізький екон. ін-т. - Львів : Магнолія 2006, 2017. - 301 с.
Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти	1. Білоус Н. М. Страхування: Інтерактивний комплекс навчально – методичного забезпечення – Рівне: НУВГП, 2016. – 109 с. 2. Вовчак О.Д. Страхування: Навчальний посібник.3-ге видання, стереотипне. – Львів : “Новий Світ-2000”, 2016 . – 480 с. 3. Базилевич В. Страховий ринок України. – К. ; Знання, 2018. – 444 с. 4. Стратегічне управління страховою компанією : [кол. моногр.] / В. М. Фурман, О. Ф. Філонюк, М. П. Ніколенко та ін. ; наук ред та кер. кол. авт. д-р екон. наук В. М. Фурман. – К. : КНЕУ, 2018. – 440 с. 5. Фінансова безпека банківської діяльності : навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни “Безпека банків” / уклад. С. М. Побережний, О. Л. Пластун, Т. М. Болгар; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2016. – 112 с.
Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти	1. Сайт кафедри управління та забезпечення якості у фармації НФаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://quality.nuph.edu.ua/ . 2. Студентська наукова бібліотека. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.nuph.edu.ua/ 3. Офіційний сайт бібліотеки ім. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/
Система дистанційного навчання Moodle	https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=799

18. Матеріально-технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: наявність персонального комп'ютера/ноутбука/планшета/смартфона із доступом в Інтернет та встановленою програмою ZOOM, Microsoft Office, віртуальне навчальне середовище Moodle.